

HE 241 / 2020 Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista

Elina Pylkkänen

Palkansaajien tutkimuslaitos

Vaikutukset julkisen talouden kestävyYTEEN

- Menojen kasvun hillitseminen tavoitteena
- Kaikkein tärkein kustannusten hillitsijä on terveydenhuollon kysynnän väheneminen, eli väestön terveydentilan paraneminen
- Vaikutukset taloudelliseen kestävyYTEEN tulisivat vasta pidemmällä aikavälillä
- Periaatteessa ei kuitenkaan poista ongelmia esim. johtamisessa ja palvelutuotannon tuottavuuden kasvattamisessa
- Onko kolmiportainen hallinto omiaan lisäämään sekä byrokratiaa, hallinnollista taakkaa että menoja (veronkorotuspaine)?
- Miten yksityinen voittoa tavoittelematon ja tavoitteleva toiminta tulisivat tukemaan palvelutuotantoa (motiivit)?

Kommentteja rahoitusmallin toimivuuteen

- Alueellinen keskittäminen perusteltua, koska Suomessa monta asukasluvultaan pientä kuntaa
- Maantieteelliset etäisyydet palveluihin todennäköisesti kasvavat, mikä lisää asukkaiden kustannuksia ja palvelujen saavutettavuutta: potilaalle koituu suurempi matka- sekä aikakustannus
- Hyvinvointialueille ei tässä vaiheessa verotusoikeutta "*The third party pays*", vaikka esitetään suoralla vaalilla valittua päätöksentekuelintä: aluevaltuusto
- Siten rahoitusmalli ei kannusta kustannussäästöön
- Verotusoikeus lisääisi rahoituskontrollia ja itsesääätelyä
- Miten kunnat saadaan kannustettua terveyden edistämiseen?
- Monikanavarahoitus aiheuttaa edelleen osaoptimointia tuottajien välillä
- Työterveyshuollon kustannukset kasvavat vielä voimakkaammin kuin perusterveydenhuollon

Verotus ja kuntien valtionosuudet

- Kuntien verotuskustannukset (70 m€) otetaan kuntien tuloista pois (HE s. 238), eli siirretään kuntien meno valtiolle tuloksi, vaikka se on saamatta jääneen verotulon poistumisesta aiheutuva helpotus kunnille, nyt myös se otetaan pois
- Hyvä tilaisuus jätetään käyttämättä: Liian varovaisesti tehtävät muutokset kuntien valtionosuusjärjestelmään, joka voitaisiin samassa yhteydessä uudistaa, sillä valtionosuusjärjestelmä on hyvin monimutkainen ja vaikeaselkoinen esim. vaaleilla valittaville kuntapäätäjille
- Kiinteistöverosta tulee tuplaten merkittävämpi tulolähde kunnille vain sitä kautta, että muita verotuloja leikataan. Kiinteistöveron merkitystä voitaisiin kasvattaa tässä yhteydessä paljon enemmänkin, koska veromuoto on vähiten talouden aktiviteettia vääristävä (Toimeenpantava myös kiinteistöjen verotusarvojen määrittelymekanismin uudistus!)